

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

ЮРИДИЧНА МЕДІАЦІЯ ТА ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>08 «Право»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>081 «Право»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
тип дисципліни	<u>вибіркова навчальна дисципліна</u>

2024 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права
протокол № 7
від «29» серпня 2024 року
Завідувач кафедри

Ірина КОЗАКОВА

Укладач: *Веселовська Наталія Олександрівна*, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: для успішного опанування освітнього компонента *«Юридична медіація та вирішення спорів»* здобувачі повинні володіти базовими знаннями з теорії держави і права, конституційного права України, юридичної деонтології, цивільного та кримінального права (загальної частини), адміністративного права України, а також навичками логічного мислення, риторики, ведення дискусії, переконливого усного мовлення та аналізу юридично значущих ситуацій.

Предмет вивчення навчальної дисципліни *«Юридична медіація та вирішення спорів»* є закономірності виникнення, розвитку та врегулювання юридичних конфліктів, правові, психологічні та комунікативні механізми їх розв'язання, принципи, процедури та технології медіації, переговорного процесу й інших альтернативних способів вирішення спорів, а також особливості їх застосування у різних сферах правовідносин.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ECTS).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Юридична медіація та вирішення спорів»* є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про природу, структуру та динаміку юридичних конфліктів, правові та психологічні механізми їх виникнення і розвитку, а також набуття практичних навичок застосування медіації, переговорних технологій та інших альтернативних способів вирішення спорів у професійній юридичній діяльності. Дисципліна спрямована на розвиток умінь аналізувати конфліктні правовідносини у сімейній, медичній, трудовій, господарській, кримінально-правовій, адміністративній та освітній сферах, використовувати комунікативні та медіаційні інструменти для врегулювання спорів, забезпечувати дотримання принципів законності, етичності, конфіденційності та балансу інтересів сторін у процесі професійної взаємодії.

Основним завданням навчальної дисципліни *«Юридична медіація та вирішення спорів»* є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про природу, структуру, функції та динаміку юридичних конфліктів, теоретичні засади конфліктології, медіації та альтернативного вирішення спорів, нормативно-правове регулювання медіації в Україні та міжнародні стандарти у цій сфері; набуття навичок аналізу причин, умов і наслідків юридичних конфліктів, визначення інтересів і правових позицій їх учасників, застосування переговорних, медіаційних та інших примирних процедур; оволодіння комунікативними технологіями активного слухання, аргументації, ведення переговорів і управління конфліктною взаємодією; формування здатності обирати оптимальні способи врегулювання правових спорів, готувати та аналізувати угоди за результатами медіації, а також забезпечувати дотримання принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності, неупередженості та професійної етики під час вирішення юридичних конфліктів у різних сферах правовідносин.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Юридична медіація та вирішення спорів» забезпечує набуття:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК09	Здатність працювати в команді
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН11	Мати базові навички риторики.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації	14	2	2			10	14	1	1			12
Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації	12	4	4			4	14	1	1			12
Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти	16	4	4			8	14	1	1			12
Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці	14	2	4			8	16	1	2			13
Тема 6. Господарська та бізнес-медіація	16	2	6			8	16	1	2			13
Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя	16	2	6			8	16	1	2			13
Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація	16	4	6			6	12	1	2			9
Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація	16	4	4			8	16	1	2			13
Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації	16	2	4			10	18	1	2			15
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації

Поняття юридичного конфлікту. Структура, динаміка та стадії розвитку конфлікту. Правова природа конфліктів. Конфлікт як предмет юридичної конфліктології. Поняття медіації та її місце серед альтернативних способів вирішення спорів. Принципи медіації. Закон України «Про медіацію». Медіація та судовий процес.

Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації

Юридична комунікація у конфлікті. Вербальна та невербальна комунікація. Активне слухання. Питання у медіації. Рефреймінг. Робота з емоціями сторін. Переговорні стратегії. Маніпуляції у конфлікті та способи реагування. Конфліктогенна поведінка.

Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин

Сімейні конфлікти: причини та особливості. Медіація при розірванні шлюбу. Конфлікти щодо дітей, місця проживання дитини, участі у вихованні, аліментів. Майнові конфлікти подружжя. Інтереси дитини у медіації. Конфіденційність та етичні аспекти сімейної медіації.

Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти

Поняття медичного конфлікту. Конфлікти між лікарем і пацієнтом. Медичні помилки та комунікаційні кризи. Медіація у спорах щодо якості медичних послуг. Біоетика та медичне право у врегулюванні конфліктів. Конфлікти в медичних колективах. Психологічні аспекти взаємодії у сфері охорони здоров'я.

Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці

Трудові конфлікти та їх види. Індивідуальні та колективні трудові спори. Медіація між працівником і роботодавцем. Конфлікти щодо дискримінації, мобінгу та професійного вигорання. Переговори у трудових правовідносинах. Соціальний діалог та примирні процедури.

Тема 6. Господарська та бізнес-медіація

Конфлікти у сфері підприємницької діяльності. Договірні спори. Корпоративні конфлікти. Медіація у комерційних правовідносинах. Конфіденційність та репутаційні ризики бізнесу. Міжнародна комерційна медіація. Онлайн-медіація у бізнес-середовищі.

Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя

Конфлікт у кримінальному праві та кримінальному процесі. Відновне правосуддя. Медіація між потерпілим і правопорушником. Ювенальна медіація. Ресоціалізація та примирення. Роль медіатора у кримінальних конфліктах. Етичні межі застосування медіації у кримінальній сфері.

Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація

Публічно-правові конфлікти. Конфлікти між особою та органами державної влади. Адміністративні спори. Медіація у діяльності органів місцевого самоврядування. Конфлікти у сфері публічного управління. Партисипативні практики та діалогові процедури.

Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація

Освітні конфлікти та їх специфіка. Конфлікти між учасниками освітнього процесу. Булінг, мобінг та дискримінація у закладах освіти. Академічна доброчесність як джерело конфліктів. Роль психологічної служби та медіатора у ЗВО. Практики безпечного освітнього середовища.

Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації

Етичні стандарти діяльності медіатора. Нейтральність та безсторонність. Конфіденційність медіації. Професійна відповідальність медіатора. Онлайн-медіація та цифрові технології. Міжнародні стандарти медіації. Перспективи розвитку юридичної медіації в Україні та світі.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації.	2	1
2	Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації.	4	1
3	Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин.	2	1
4	Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти.	4	1
5	Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці.	2	1
6	Тема 6. Господарська та бізнес-медіація.	2	1
7	Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя.	2	1
8	Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація.	4	1
9	Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація.	4	1
10	Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації.	2	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації.	2	1
2	Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації.	4	1
3	Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин.	4	1
4	Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти.	4	1
5	Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці.	4	2
6	Тема 6. Господарська та бізнес-медіація.	6	2
7	Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя.	6	2
8	Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація.	6	2
9	Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація.	4	2
10	Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації.	4	2
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації

Мета: формування системного розуміння юридичного конфлікту, його структури, динаміки, правової природи та місця медіації серед альтернативних способів вирішення спорів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки юридичного конфлікту.
2. Структура юридичного конфлікту.
3. Стадії розвитку конфлікту.
4. Правова природа юридичних конфліктів.
5. Поняття та принципи медіації.
6. Закон України «Про медіацію».
7. Співвідношення медіації та судового розгляду.

Практичні завдання:

1) Між двома співвласниками квартири виник спір щодо порядку користування житлом. Один із них наполягає на судовому розгляді, інший пропонує звернутися до медіатора. Визначте структуру конфлікту та оцініть можливості застосування медіації.

2) Після звільнення працівника між ним та роботодавцем виник спір щодо законності наказу про звільнення. Визначте стадію розвитку конфлікту та можливі способи його врегулювання.

3) Між студентом і викладачем виникла суперечка щодо результатів підсумкового контролю. Проаналізуйте, чи може такий конфлікт бути предметом медіації.

4) Порівняйте процедури судового розгляду та медіації за критеріями добровільності, конфіденційності, тривалості та результату.

5) Проаналізуйте ситуацію, коли одна зі сторін погодилася на медіацію виключно під тиском іншої сторони. Які принципи медіації порушуються?

Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації

Мета: формування навичок професійної комунікації, ведення переговорів та застосування медіаційних технік у процесі врегулювання конфліктів.

Питання для обговорення:

1. Поняття юридичної комунікації.
2. Вербальна та невербальна комунікація.
3. Активне слухання в роботі медіатора.
4. Техніка постановки запитань.
5. Рефреймінг та його значення.
6. Переговорні стратегії.
7. Маніпуляції у конфлікті та способи протидії.

Практичні завдання:

1) Під час переговорів одна зі сторін постійно перебиває співрозмовника та відмовляється вислуховувати його аргументи. Визначте комунікативні помилки та запропонуйте способи їх усунення.

2) У спорі між орендодавцем і орендарем сторони займають жорсткі позиції. Запропонуйте приклади відкритих запитань для виявлення справжніх інтересів сторін.

3) Проаналізуйте ситуацію, коли учасник переговорів використовує емоційний шантаж для досягнення своїх цілей.

4) Розробіть алгоритм проведення переговорів щодо дострокового розірвання договору.

5) Визначте можливі наслідки використання агресивної комунікації у процесі медіації.

Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин

Мета: формування здатності аналізувати сімейні конфлікти та застосовувати процедури медіації з урахуванням найкращих інтересів дитини.

Питання для обговорення:

1. Особливості сімейних конфліктів.
2. Медіація при розірванні шлюбу.
3. Конфлікти щодо дітей.
4. Майнові спори подружжя.
5. Принцип найкращих інтересів дитини.
6. Конфіденційність у сімейній медіації.
7. Етичні проблеми сімейної медіації.

Практичні завдання:

- 1) Після розірвання шлюбу батьки не можуть домовитися щодо місця проживання дитини. Визначте інтереси кожної сторони та можливості медіації.
- 2) Подружжя має спір щодо поділу квартири, придбаної під час шлюбу. Розробіть план проведення медіації.
- 3) Мати перешкоджає спілкуванню батька з дитиною після розлучення. Проаналізуйте можливі способи врегулювання конфлікту.
- 4) Подружжя не може погодити розмір аліментів на дитину. Визначте питання, які повинні бути обговорені під час медіації.
- 5) Проаналізуйте ситуацію, коли дитина висловлює бажання проживати окремо від обох батьків.

Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти

Мета: формування знань про природу медичних конфліктів, особливості їх виникнення та набуття навичок застосування медіації для врегулювання спорів у сфері охорони здоров'я.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види медичних конфліктів.
2. Конфлікти між лікарем і пацієнтом.
3. Медичні помилки та комунікаційні кризи.
4. Медіація у спорах щодо якості медичних послуг.
5. Біоетика та медичне право у врегулюванні конфліктів.
6. Конфлікти в медичних колективах.
7. Психологічні аспекти взаємодії у сфері охорони здоров'я.

Практичні завдання:

- 1) Пацієнт вважає, що лікар неналежно поінформував його про можливі наслідки операції. Визначте причини конфлікту та можливості його врегулювання.
- 2) Родичі пацієнта подали скаргу на дії медичного персоналу після невдалого лікування. Визначте інтереси сторін конфлікту.
- 3) Між двома лікарями виник конфлікт через розподіл обов'язків у відділенні. Проаналізуйте можливі шляхи його вирішення.
- 4) Проаналізуйте ситуацію, коли пацієнт поширює негативну інформацію про медичний заклад у соціальних мережах.
- 5) Визначте роль медіатора у спорі між пацієнтом і приватною клінікою щодо якості медичної послуги.
- 6) Ігрова вправа:
- 7) «Лікар, пацієнт, медіатор»
- 8) Студенти аналізують медичний конфлікт та визначають, які помилки комунікації спричинили його виникнення.
- 9) Індивідуальне завдання:
- 10) Підготувати аналітичну довідку щодо можливостей застосування медіації у сфері охорони здоров'я.

Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці

Мета: формування навичок аналізу трудових конфліктів та застосування медіаційних і переговорних процедур для їх врегулювання.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види трудових конфліктів.
2. Індивідуальні та колективні трудові спори.
3. Медіація між працівником і роботодавцем.
4. Мобінг, дискримінація та професійне вигорання.
5. Переговори у трудових правовідносинах.
6. Соціальний діалог та примирні процедури.

Практичні завдання:

- 1) Працівник вважає, що його незаконно позбавили премії. Визначте предмет та причини конфлікту.
- 2) Між працівником та керівником виник конфлікт через зміну графіка роботи. Запропонуйте алгоритм врегулювання спору.
- 3) Працівниця повідомила про систематичне психологічне цькування з боку колег. Проаналізуйте ситуацію.
- 4) Колектив підприємства планує колективний трудовий спір. Визначте можливості застосування примирних процедур.
- 5) Проаналізуйте конфлікт, який виник через нерівний розподіл навантаження між працівниками.

Тема 6. Господарська та бізнес-медіація

Мета: формування знань про особливості конфліктів у сфері підприємницької діяльності та навичок застосування медіації у бізнес-середовищі.

Питання для обговорення:

1. Конфлікти у сфері підприємницької діяльності.
2. Договірні спори.
3. Корпоративні конфлікти.
4. Бізнес-медіація.
5. Конфіденційність та репутаційні ризики.
6. Міжнародна комерційна медіація.
7. Онлайн-медіація у бізнесі.

Практичні завдання:

- 1) Постачальник порушив строки поставки товару. Визначте інтереси сторін та можливі варіанти врегулювання спору.
- 2) Двоє співзасновників підприємства не можуть погодити подальшу стратегію розвитку компанії. Проаналізуйте конфлікт.
- 3) Компанія отримала претензію від постійного клієнта щодо якості продукції. Визначте можливі репутаційні ризики.
- 4) Проаналізуйте переваги та недоліки онлайн-медіації у комерційних правовідносинах.
- 5) Порівняйте господарський спір у суді та процедуру бізнес-медіації.

Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя

Мета: формування знань про особливості кримінально-правових конфліктів, концепцію відновного правосуддя та можливості застосування медіації між потерпілим і правопорушником.

Питання для обговорення:

1. Юридичний конфлікт у кримінальному праві.
2. Концепція відновного правосуддя.
3. Медіація між потерпілим і правопорушником.
4. Ювенальна медіація.
5. Ресоціалізація та примирення.
6. Роль медіатора у кримінальному конфлікті.
7. Етичні межі застосування медіації у кримінальній сфері.

Практичні завдання:

- 1) Неповнолітній пошкодив майно сусіда. Визначте можливості застосування відновного правосуддя та ювенальної медіації.

- 2) Між потерпілим та особою, яка вчинила кримінальний проступок, виник спір щодо відшкодування шкоди. Проаналізуйте перспективи примирення.
- 3) Визначте переваги та ризики медіації у кримінально-правових конфліктах.
- 4) Проаналізуйте ситуацію, коли потерпілий категорично відмовляється від будь-якого діалогу з правопорушником.
- 5) Порівняйте каральний та відновний підходи до реагування на правопорушення.

Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація

Мета: формування знань про природу публічно-правових конфліктів та навичок використання діалогових і медіаційних процедур у сфері публічного управління.

Питання для обговорення:

1. Поняття публічно-правового конфлікту.
2. Конфлікти між особою та органами державної влади.
3. Адміністративні спори.
4. Медіація у діяльності органів місцевого самоврядування.
5. Конфлікти у сфері публічного управління.
6. Партиципативні практики.
7. Діалогові процедури у громаді.

Практичні завдання:

- 1) Громадянин оскаржує рішення органу місцевого самоврядування щодо забудови прибудинкової території. Визначте сторони та предмет конфлікту.
- 2) Жителі громади виступили проти перейменування вулиці. Проаналізуйте можливості діалогових процедур.
- 3) Підприємець не погоджується з рішенням контролюючого органу про накладення штрафу. Визначте можливі способи врегулювання спору.
- 4) Проаналізуйте конфлікт між мешканцями громади та органом місцевого самоврядування щодо будівництва сміттєпереробного комплексу.
- 5) Визначте роль громадських консультацій у попередженні публічно-правових конфліктів.

Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація

Мета: формування знань про особливості освітніх конфліктів та набуття навичок застосування академічної медіації для створення безпечного освітнього середовища.

Питання для обговорення:

1. Освітні конфлікти та їх особливості.
2. Конфлікти між учасниками освітнього процесу.
3. Булінг, мобінг та дискримінація.
4. Академічна доброчесність як джерело конфліктів.
5. Роль психологічної служби.
6. Роль медіатора у закладі освіти.
7. Практики безпечного освітнього середовища.

Практичні завдання:

- 1) Студент оскаржує результати підсумкового оцінювання. Проаналізуйте конфлікт і можливі способи його врегулювання.
- 2) У групі виник конфлікт через нерівномірний розподіл роботи над спільним проєктом. Визначте інтереси сторін.
- 3) Проаналізуйте ситуацію булінгу в освітньому середовищі й можливі шляхи реагування.
- 4) Студента звинувачено у порушенні принципів академічної доброчесності. Визначте учасників конфлікту та їхні інтереси.
- 5) Розробіть пропозиції щодо профілактики конфліктів у закладі вищої освіти.

Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації

Мета: формування розуміння етичних стандартів діяльності медіатора, професійної відповідальності та сучасних напрямів розвитку медіації.

Питання для обговорення:

1. Етичні стандарти діяльності медіатора.
2. Нейтральність та безсторонність.
3. Конфіденційність медіації.
4. Професійна відповідальність медіатора.
5. Онлайн-медіація та цифрові технології.
6. Міжнародні стандарти медіації.
7. Перспективи розвитку юридичної медіації.

Практичні завдання:

- 1) Проаналізуйте ситуацію, коли медіатор раніше надавав юридичні послуги одній зі сторін конфлікту.
- 2) Визначте можливі наслідки порушення принципу конфіденційності медіації.
- 3) Проаналізуйте переваги та ризики проведення онлайн-медіації.
- 4) Порівняйте міжнародні підходи до професійної етики медіатора.
- 5) Визначте основні виклики розвитку медіації в Україні на сучасному етапі.

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації.	10	12
2	Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації.	4	12
3	Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин.	8	12
4	Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти.	8	12
5	Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці.	8	13
6	Тема 6. Господарська та бізнес-медіація.	8	13
7	Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя.	8	13
8	Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація.	6	9
9	Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація.	8	13
10	Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації.	10	15
Усього годин		78	124

12.Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від аудиторних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни *«Юридична mediaція та вирішення спорів»* є поглиблене засвоєння теоретичних і практичних засад юридичної конфліктології, mediaції та альтернативних способів вирішення спорів, формування цілісного розуміння природи юридичних конфліктів, закономірностей їх виникнення, розвитку та врегулювання, правових і психологічних механізмів управління конфліктною взаємодією, а також розвиток навичок аналізу конфліктних ситуацій, ведення переговорів, застосування mediaційних технологій та використання правових інструментів мирного врегулювання спорів.

Самостійна робота спрямована на поглиблене вивчення загальнотеоретичних засад юридичної конфліктології та mediaції, правового регулювання mediaції в Україні, особливостей застосування mediaції у сімейних, медичних, трудових, господарських, кримінально-правових, адміністративних та освітніх конфліктах, принципів і процедур переговорного процесу, професійної етики медіатора, міжнародних стандартів mediaції, а також сучасних тенденцій розвитку альтернативного вирішення спорів. Виконання завдань самостійної роботи сприяє формуванню навичок правового аналізу конфліктів, визначення інтересів та потреб учасників спору, побудови переговорних стратегій, застосування mediaційних інструментів, аргументації правової позиції, роботи з нормативно-правовими актами, судовою практикою, міжнародними документами та науковими джерелами.

Самостійна робота здійснюється у формі опрацювання нормативно-правових актів, міжнародних документів та судової практики у сфері mediaції й альтернативного вирішення спорів, підготовки доповідей, рефератів, есе, презентацій та аналітичних матеріалів, аналізу конфліктних ситуацій і mediaційних кейсів, виконання практичних завдань, моделювання переговорних процесів, розроблення алгоритмів врегулювання конфліктів, складання схем, таблиць і порівняльно-правових характеристик, аналізу правових позицій національних та міжнародних судових інституцій, підготовки висновків щодо можливості застосування mediaції у конкретних правових ситуаціях, а також опрацювання навчальної та наукової літератури.

Усі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які здобувачі вищої освіти повинні виконати протягом вивчення дисципліни. Вибіркові завдання передбачають можливість самостійного вибору окремих видів роботи відповідно до освітніх інтересів здобувача з метою поглиблення знань у сфері юридичної конфліктології, mediaції, переговорного процесу та альтернативного вирішення спорів, розвитку загальних і спеціальних компетентностей і вдосконалення практичних навичок професійної діяльності юриста.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, які відповідають змісту окремих тем дисципліни та спрямовані на поглиблення знань щодо природи юридичних конфліктів, особливостей їх виникнення та розвитку, застосування mediaції у різних сферах правовідносин, правових і комунікативних механізмів врегулювання спорів, професійної етики медіатора, розвитку навичок юридичного аналізу, переговорної взаємодії та практичного застосування процедур альтернативного вирішення спорів. Необхідно виконати один із запропонованих варіантів.

Варіант 1. Юридичний конфлікт у сучасному суспільстві

На підставі наукової літератури проаналізувати поняття юридичного конфлікту, його ознаки, структуру та стадії розвитку. Здійснити порівняльний аналіз не менше трьох наукових підходів до визначення юридичного конфлікту. Результати оформити у вигляді аналітичної доповіді обсягом 10–15 сторінок із власною схемою структури юридичного конфлікту.

Варіант 2. Аналіз Закону України «Про mediaцію»

Здійснити комплексний аналіз Закону України «Про mediaцію». Визначити принципи mediaції, правовий статус медіатора, права та обов'язки сторін. Підготувати таблицю переваг і

недоліків чинного правового регулювання та запропонувати власні пропозиції щодо його вдосконалення.

Варіант 3. Порівняльне дослідження медіації та судового захисту

Порівняти медіацію та судовий порядок вирішення спорів за такими критеріями: добровільність, конфіденційність, вартість, тривалість процедури, роль третьої сторони, юридичні наслідки. Результати представити у формі аналітичного звіту з практичними висновками щодо доцільності застосування кожного способу вирішення спорів.

Варіант 4. Сімейна медіація як інструмент захисту інтересів дитини

Дослідити можливості застосування медіації у сімейних спорах щодо визначення місця проживання дитини, участі у вихованні та сплати аліментів. Проаналізувати не менше трьох практичних ситуацій та підготувати алгоритм проведення сімейної медіації з урахуванням принципу найкращих інтересів дитини.

Варіант 5. Медіація у сфері охорони здоров'я

Проаналізувати особливості медичних конфліктів між пацієнтом, лікарем та медичним закладом. На основі судової практики та наукових джерел підготувати аналітичне дослідження щодо перспектив застосування медіації у сфері охорони здоров'я та розробити модель врегулювання медичного конфлікту.

Варіант 6. Трудові конфлікти та можливості їх врегулювання

Дослідити причини виникнення трудових конфліктів, мобінгу, дискримінації та професійного вигорання. Проаналізувати конкретний трудовий конфлікт і розробити комплекс заходів щодо його врегулювання із застосуванням переговорів та медіації.

Варіант 7. Бізнес-медіація та корпоративні конфлікти

Проаналізувати особливості договірних та корпоративних спорів у сфері підприємницької діяльності. Розробити детальну карту інтересів учасників корпоративного конфлікту та запропонувати покроковий план проведення бізнес-медіації.

Варіант 8. Відновне правосуддя та кримінальна медіація

Дослідити концепцію відновного правосуддя, її становлення та розвиток у світі й Україні. Проаналізувати можливості застосування медіації між потерпілим та правопорушником, а також підготувати порівняльний аналіз каральної та відновної моделей реагування на правопорушення.

Варіант 9. Академічна медіація та безпечне освітнє середовище

Провести дослідження освітніх конфліктів, пов'язаних із булінгом, мобінгом, дискримінацією та порушенням принципів академічної доброчесності. Розробити комплексну програму запобігання конфліктам у закладі освіти із застосуванням медіаційних практик.

Варіант 10. Професійна етика медіатора та міжнародні стандарти медіації

Дослідити міжнародні етичні стандарти діяльності медіаторів, принципи нейтральності, незалежності та конфіденційності. Провести порівняльний аналіз українського та міжнародного регулювання професійної діяльності медіаторів і підготувати рекомендації щодо розвитку інституту медіації в Україні.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни «Юридична медіація та вирішення спорів» та спрямовані на поглиблення теоретичних знань у сфері юридичної конфліктології, медіації та альтернативного вирішення спорів, розвиток навичок правового аналізу конфліктних ситуацій, юридичної аргументації, застосування переговорних і медіаційних технологій, роботи з нормативно-правовими актами, міжнародними документами та судовою практикою. Необхідно обрати один варіант та виконати наведені завдання.

Вимоги до контрольної роботи: обсяг роботи повинен становити 15–20 сторінок друкованого тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5*). Під час виконання роботи необхідно опрацювати не менше 15–20 наукових джерел, положення Закону

України «Про медіацію», інших нормативно-правових актів України, міжнародних документів у сфері медіації та альтернативного вирішення спорів, а також актуальну судову практику Верховного Суду. Робота повинна містити теоретичний аналіз обраної проблематики, аналіз законодавства, огляд судової практики, дослідження практичної ситуації (кейсу), власні пропозиції щодо врегулювання конфлікту або спору та обґрунтовані висновки автора.

Дотримання принципів академічної доброчесності є обов'язковою умовою виконання контрольної роботи. Усі запозичення мають супроводжуватися належними посиланнями на використані джерела. Не допускається плагіат, компіляція чужих текстів без самостійного опрацювання, використання штучно згенерованих текстів без їх критичного аналізу та подання матеріалу без власного аналітичного осмислення.

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи становить 50 балів.

Структура контрольної роботи:

1. Теоретичне питання.
2. Аналіз нормативно-правового регулювання.
3. Аналіз судової практики.
4. Практичний кейс.
5. Власні висновки та пропозиції.

Варіант 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації

1. Розкрити поняття, ознаки та структуру юридичного конфлікту.
2. Проаналізувати Закон України «Про медіацію».
3. Дослідити одну постанову Верховного Суду, у якій сторони досягли примирення або уклали мирову угоду.
4. Запропонувати алгоритм врегулювання спору між двома співвласниками нерухомого майна із застосуванням медіації.

Варіант 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації

1. Охарактеризувати роль комунікації у врегулюванні юридичних конфліктів.
2. Дослідити техніки активного слухання та рефреймінгу.
3. Проаналізувати приклад переговорного процесу з юридичної практики.
4. Розробити стратегію переговорів у спорі між орендодавцем і орендарем.

Варіант 3. Сімейна медіація

1. Розкрити особливості сімейної медіації.
2. Проаналізувати правове регулювання спорів щодо дітей та участі батьків у вихованні.
3. Дослідити судову практику щодо визначення місця проживання дитини.
4. Запропонувати модель медіації у спорі між батьками після розірвання шлюбу.

Варіант 4. Медіація у сфері охорони здоров'я

1. Проаналізувати поняття та особливості медичного конфлікту.
2. Дослідити нормативне регулювання прав пацієнтів та медичних працівників.
3. Проаналізувати судову справу щодо неналежного надання медичної допомоги.
4. Розробити алгоритм врегулювання конфлікту між пацієнтом та медичним закладом.

Варіант 5. Трудова медіація

1. Охарактеризувати види трудових конфліктів.
2. Дослідити правове регулювання індивідуальних і колективних трудових спорів.
3. Проаналізувати судову практику щодо незаконного звільнення або дискримінації.
4. Розробити план проведення медіації між працівником та роботодавцем.

Варіант 6. Господарська та бізнес-медіація

1. Розкрити особливості господарських і корпоративних конфліктів.
2. Проаналізувати міжнародні стандарти комерційної медіації.
3. Дослідити приклад господарського спору із судової практики.
4. Запропонувати модель врегулювання корпоративного конфлікту шляхом медіації.

Варіант 7. Відновне правосуддя та кримінальна медіація

1. Розкрити сутність відновного правосуддя.
2. Дослідити правові засади медіації між потерпілим та правопорушником.
3. Проаналізувати практику застосування примирення у кримінальному провадженні.
4. Запропонувати механізм проведення ювенальної медіації.

Варіант 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація

1. Проаналізувати поняття та особливості публічно-правових конфліктів.
2. Дослідити перспективи розвитку адміністративної медіації в Україні.
3. Проаналізувати адміністративну справу щодо оскарження рішення суб'єкта владних повноважень.
4. Запропонувати механізм діалогового врегулювання конфлікту між громадянином та органом місцевого самоврядування.

Варіант 9. Академічна медіація та конфлікти у сфері освіти

1. Розкрити особливості освітніх конфліктів.
2. Дослідити проблеми булінгу, мобінгу та академічної недоброчесності.
3. Проаналізувати нормативне регулювання безпечного освітнього середовища.
4. Розробити програму врегулювання конфлікту між учасниками освітнього процесу.

Варіант 10. Професійна етика медіатора та сучасний розвиток медіації

1. Охарактеризувати етичні стандарти діяльності медіатора.
2. Проаналізувати міжнародні документи у сфері медіації.
3. Дослідити практику діяльності медіаторів у країнах ЄС.
4. Підготувати власне бачення розвитку юридичної медіації в Україні на найближчі 10 років.

13. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційований залік)

1. Поняття, предмет та завдання юридичної конфліктології.
2. Поняття та ознаки юридичного конфлікту.
3. Структура юридичного конфлікту.
4. Причини виникнення юридичних конфліктів.
5. Стадії розвитку юридичного конфлікту.
6. Види юридичних конфліктів.
7. Способи врегулювання юридичних конфліктів.
8. Поняття медіації та її місце серед альтернативних способів вирішення спорів.
9. Історія становлення та розвитку медіації.
10. Правові засади медіації в Україні.
11. Закон України «Про медіацію»: загальна характеристика.
12. Принципи медіації.
13. Правовий статус медіатора.
14. Права та обов'язки учасників медіації.
15. Етапи проведення процедури медіації.
16. Медіаційна угода та її правове значення.
17. Юридична комунікація у процесі врегулювання конфліктів.
18. Вербальна та невербальна комунікація в медіації.
19. Активне слухання як інструмент медіатора.
20. Переговори як спосіб вирішення юридичних спорів.
21. Стратегії та тактики переговорного процесу.
22. Маніпуляції у конфлікті та способи протидії їм.
23. Особливості сімейних конфліктів та сімейної медіації.
24. Медіація у спорах щодо дітей та батьківських правовідносин.
25. Медіація у майнових конфліктах подружжя.
26. Поняття та види медичних конфліктів.

27. Медіація у сфері охорони здоров'я.
28. Трудові конфлікти та особливості їх врегулювання.
29. Медіація між працівником і роботодавцем.
30. Мобінг, дискримінація та професійне вигорання як чинники трудових конфліктів.
31. Господарська та бізнес-медіація.
32. Корпоративні конфлікти та способи їх врегулювання.
33. Конфіденційність і репутаційні ризики у бізнес-медіації.
34. Відновне правосуддя та його принципи.
35. Медіація між потерпілим і правопорушником.
36. Ювенальна медіація.
37. Публічно-правові конфлікти та адміністративна медіація.
38. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація.
39. Професійна етика медіатора.
40. Сучасні тенденції та перспективи розвитку юридичної медіації в Україні та світі.

14. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення, бесіда); пояснювально-демонстраційні (презентації, ілюстрації, демонстрації); метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми юридичних конфліктів, моделі медіаційних процедур, таблиці, алгоритми врегулювання спорів, моделі правових ситуацій); аналіз норм законодавства у сфері медіації, сімейного, трудового, господарського, адміністративного та кримінального права, а також судової практики; інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); пояснювально-демонстраційні; практичні (виконання практичних завдань, аналіз юридичних конфліктів, підготовка правових висновків і медіаційних документів); кейс-метод (аналіз і вирішення конфліктних правових ситуацій у сімейній, медичній, трудовій, господарській, кримінально-правовій та адміністративній сферах); моделювання переговорного процесу, медіаційних процедур і професійних ситуацій; тренінгові методи; пошуковий і дослідницький методи; інтерактивні методи (рольові ігри, робота в групах, полеміка, обговорення, симуляція медіації); аналіз судової практики та правових позицій судів; використання інформаційнокомунікаційних технологій.

15. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни *«Юридична медіація та вирішення спорів»* використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю: усне та письмове опитування; тестування; виконання практичних і кейсових завдань; аналіз норм законодавства у сфері медіації та судової практики; оцінювання участі у дискусіях, дебатах, моделюванні переговорного процесу, медіаційних процедур і групових формах роботи; перевірка індивідуальних, творчих і аналітичних завдань; письмові роботи (розв'язання ситуаційних завдань, підготовка правових висновків, медіаційних угод і проєктів юридичних документів); контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси, вебіари, тренінги та освітні платформи) тощо;

для підсумкового контролю: підсумкове оцінювання у формі тестування та/або письмової роботи з практичними завданнями.

16. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Юридична медіація та вирішення спорів» є підсумковий контроль – диференційований залік.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Юридична медіація та вирішення спорів» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з навчальної дисципліни «Юридична медіація та вирішення спорів» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проскту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Юридична медіація та вирішення спорів» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

20. Рекомендована література

1. Веселовська Н.О. Роль конфліктологічної освіти у професійному становленні майбутніх юристів у контексті отримання вищої освіти під час війни. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2-4. С. 27-32. <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/906/844>

2. Єременко Л.В., Ісакова О.І. Конфліктологія: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. 266 с.

3. Колесник Т., Собітнюк Т. Управління конфліктами в колективі як елемент іміджу підприємства. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 6(20). С. 76-84. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/5017/5045>

4. Коучинг конфліктів – вирішуйте проблеми, зміцнюючи відносини: практикум для тренерів / за заг. ред. О. Редліха та С. Хаджираєвої. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2023. 167 с. URL: <https://nung.edu.ua/sites/default/files/2025-11/Посібник%20DAAD-2023.pdf>

5. Конфліктологія: загальна та юридична: підручник / за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків: Право, 2021. 224 с.

6. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. URL: <https://vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/8.2-Petrinko.pdf>

7. Сивогракова З.А., Алексєєнко Н.В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: конспект лекції. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 52 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/3196>

8. Чорнописька В., Кузів Ю. Медіація як альтернативний спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2023. № 10(4). С. 206-211. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2023.40.206>